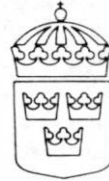

Motion till riksdagen

1985/86:Jo724

Barbro Nilsson m. fl. (s)

Skyddet för vårt kulturlandskap

Mot.
1985/86
Jo724-729

Hotet mot det öppna kulturlandskapet är överhängande i Sverige, särskilt i Götalands och Svealands skogsbygder men även i Norrland.

Marker som inte betas förbuskas eller planteras med gran och tall. Samtidigt utarmas artrikedomen i hagmarkerna. Mångformighet ersätts av enformighet. Man vet med säkerhet att minst 29 arter redan utrotats och att ytterligare 200-300 är hotade, om inte beteslandskapet bevaras och andra skyddsåtgärder vidtas för att främja mångformigheten. Eftersom kunskaper på detta område ofta är svaga märker man inte alltid utarmningen förrän det är för sent. Därför bör länsstyrelsernas naturvårdsenheter förstärkas med ekologer, som kan ge råd och sprida information i dessa frågor. Det är inte enbart en fråga om att välja lämpliga betesdjur, utan också att skydda och befrämja den vilda faunan och floran i anslutning till lantbruket.

Det är vår skyldighet att skapa förutsättningar för en rik och varierad flora och fauna. Det är på lång sikt det mest lönsamma sättet att sköta naturen.

På grund av överskottet av mjölk och nötkött, föreslår vi i första hand en satsning på får som betesdjur.

Svenska folket älskar det öppna landskapet, och en utredning som gjorts vid lantbruksuniversitetet visar att många godtar att över skattsedeln betala avsevärda belopp för att främja denna urgamla svenska landskapstyp.

Vårt förslag innebär inte en konventionell produktsubventionering, utan ersättning till djurägarna för en prestation (produktion av ett öppet landskap som alla har glädje av).

Ersättningen skall utgå direkt till djurägarna (inte som ett produktstöd). För att förenkla och förbilliga administrationen bör ersättningen utgå per kontrollerat moderdjur. Husdjurskontrollen är redan övervakad av lantbruksstyrelsen via lantbruksnämnderna. Någon extra kontroll eller övervakning behövs därför inte. Om stödet baseras på husdjurskontroll får satsningen på ett öppet landskap en säkrare framtid. Okontrollerade besättningar får i regel en kortvarig existens. (Observera att det är djuren som kontrolleras, inte djurägarna.) Husdjurskontrollen bör kombineras med teknisk rådgivning till nybörjare för att undvika onödiga misstag och uppnå bästa möjliga resultat av satsade medel.

Våra synpunkter på detta landskapsskydd bygger delvis på en utredning som gjorts av Karl Ivar Kumm och Lars Drake, som båda är forskare på Sveriges lantbruksuniversitet.

Satsningen för bevarande av ett öppet och rikt kulturlandskap bör pågå under minst en femårsperiod, för att vara värd en seriös bedömning. I samråd

med lantbruksuniversitetet bör under tiden utredas vilken satsning som kan bli nödvändig när det inte längre finns något överskott av nötkött eller mjölkprodukter.

Antalet får har ökat från 122 000 1958 till 430 000 1985. På grund av kostnadsstegringar som inte kompenseras av motsvarande intäktsökningar, har ökningen nu bromsats upp (1981 404 000 får, 1985 430 000 får). Något överskott av lammkött, ull eller pälskinn finns inte. Självförsörjningsgraden på lammkött beräknas nu till 87 %. Importen är för närvarande ca 800 ton. Konsumtionen har ökat i ungefär samma takt som produktionen. Vissa tecken tyder på att man även i Sverige börjar uppfatta lammkött som ett statusbetonat delikatesskött (t. ex. Nobelmiddagen).

Om den föreslagna stimulansen för produktion av ett öppet landskap skulle resultera i en stark produktionsökning bör troligen en del medel avsättas för bättre marknadsföring. I länder som Norge och Frankrike, där lammkött betraktas som en delikatess och är dyrare än nötkött, är konsumtionen av lammkött sju gånger så hög som i Sverige. I Norge satsar staten 1 000 milj. kr. till fårnäringen för att stimulera till utnyttjande av naturliga betesmarker.

En stimulans till ökad betesdrift med får skulle innebära:

1. Att en fortsatt igenväxning av landskapet förhindras, främst i skogsbygder.
2. Att ett bra och naturligt komplement till annan sysselsättning i skogsbygder (t. ex. skogsbruk) stimuleras. Småskalig skötsel av betesdjur har många positiva bieffekter.
3. Att turism i svenska bygder stimuleras.
4. Att hantverk baserat på skinn och ull stimuleras, främst i glesbygder.
5. Att slybekämpning i skogsplanteringar underlättas. (Som ett alternativ till kemisk bekämpning och för att underlätta manuell bekämpning vid sent insatt betning.)

Ersättningen för produktionen av det öppna kulturlandskapet går framför allt till glesbygden. Alla har glädje och nytta av att glesbygden inte förbuskas och tvinar bort.

Hemställen

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för skyddet för vårt kulturlandskap.

Stockholm den 23 januari 1986

Barbro Nilsson (s)

Nils-Olof Gustavsson (s)

Monica Öhman (s)